

van Bevrijd Nederland; ook van dit samenwerkingsverband werd ir. Philips voorzitter.

Al die fabrikanten voorzagen moeilijkheden in de toekomst. Hun bedrijven waren tijdens de bezetting aan banden gelegd en het zag er naar uit dat na de bevrijding, in de periode van economische wederopbouw, van ondernemersvrijheid geen sprake zou zijn. Zou die ooit terugkeren? Het was de fabrikanten niet onbekend dat een groot deel van de illegale pers op het standpunt stond dat het tijdperk van het 'liberaal kapitalisme' definitief had afgedaan, dat er invloedrijke katholieken waren die de corporatieve gedachte wilden verwezenlijken o.m. door ondernemings- of bedrijfsraden op te richten waarin arbeiders in de leiding van de bedrijven zouden meespreken¹, en dat door extreem-linkse kringen, met name door de communisten, grootscheepse onteigeningen werden bepleit. In de eerste vergadering van het samenwerkingsverband, welke, gelijk al vermeld, eind november in Eindhoven werd gehouden, erkende ir. Philips in zijn openingswoord,

'dat de industrie een lastige tijd tegemoet gaat. Men moet inderdaad oppassen dat er geen mensen over gaan meepraten die er geen verstand van hebben. Daarom is het goed, aan de fabrikantenkringen een officieel tintje te geven. Oude

¹ Het was in het bevrijde Zuiden vooral pater prof. dr. M. J. H. Cobbenhagen, hoogleraar in de algemene leer en de geschiedenis van de economie aan de katholieke Handelshogeschool te Tilburg, die zich voor de vorming van corporatieve instellingen moeite ging geven. Hij richtte er Comité's voor Maatschappelijke Wederopbouw oftewel CMW's voor op, waarvan het eerste medio november '44 in Tilburg werd gevormd; zij kwamen ook in een aantal andere grote plaatsen in Noord-Brabant tot stand. 'Hoewel', aldus J. Bosmans en A. F. Manning in hun inleiding bij het werk van van Oudheusden en Verboom (*Herstel- en vernieuwingsbeweging in het bevrijde Zuiden*, p. 14), 'het streven er op gericht was om alle lagen van de bevolking, alle gezindten en alle maatschappelijke stromingen vertegenwoordigd te doen zijn, bleken de CMW's in de regel een getrouwe afspiegeling te vormen van de politiek-maatschappelijke elite in de betrokken gemeente, terwijl soms (zoals in Eindhoven) ook nog alleen maar de katholieke elite was vertegenwoordigd.' Met dat al fungeerden de Comité's vaak als colleges die op het gebied van de materiële hulpverlening nuttig werk deden.

In Tilburg was het plaatselijk Comité bij uitstek breed samengesteld; het had een secretariaat waartoe ieder zich kon wenden met zijn klachten en voorstellen. De grootste door het Tilburgse Comité gevormde z.g. werkcommissie hield zich bezig met de ordening van het bedrijfsleven; deze commissie ontwierp een statuut voor een Sociaal-Economische Raad voor Tilburg, een reglement voor een ondernemingsraad en een statuut voor een bedrijfsraad voor de Tilburgse wollenstoffen-industrie; laatstgenoemd statuut (het belangrijkste: hier werd de koe bij de horens gevat) werd door de Tilburgse Fabrikantenkring met meerderheid van stemmen verworpen.